

Η Γ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ*

ΕΠΙ ΤΗ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ (43 - 1931)

36. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας — 7 ἰουνίου 431 — ἤρχισαν συνερχόμενοι εἰς τὴν Ἐφεσον οἱ ἐπίσκοποι σύεδροι. Ἐκ τῶν πρώτων δὲ καὶ δεκαπενθήμερον πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς ἔφθασεν ὁ Νεστορίου, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐκ Κπόλεως, ἐκ τῆς ὑπερησίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς¹, ἔτι δὲ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ φίλου κόμης Εἰρηναίου, ἄνευ ἐπισήμου τινὸς ἀποστολῆς ἀλλὰ τῇ ἀδείᾳ τοῦ αὐτοκράτορος². Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἦλθον ἐκ Θράκης μὲν οἱ μητροπολίται Ησακείας Φοιτίλας καὶ Μαρκιανουπόλεως Δωρόθεος, ἐξ Ἑλλάδος ὁ Θεσσαλίας Βασίλειος, ἐκ Μ' Ἀσίας ὁ Νικομηδείας Ἰμίριος, ὁ Ταρσοῦ Ἑλλάδιος, ὁ Ἀπαμείας Ἀλέξανδρος ὁ Σελευκείας (τῆς Ἰσαυρίας) Λεξιανός, ὁ Τυάνων Εὐθίριος, ὁ Ἀναζαρβοῦ Μάξιμος, ὁ τῆς ἐν Εὐφρατισίᾳ Ἱεραπόλεως Ἀλέξανδρος, ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας Φίριμος, ὁ Ἀγκύρας Θεόδοτος ὁ Μελιτηνῆς Ἀκάκιος, ὁ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππων Φλαυϊανός, μεγάλης ἀπολαύων εὐνοίας παρὰ τῇ αὐτῇ τῆς Κπόλεως, πάντες οὗτοι μητροπολίται συνεπαγόμενοι καὶ τινες ὀλίγους τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων. Ὁ Μέμων, μητροπολίτης τῆς Ἐφέσου, περιετοιχεῖτο ἤδη ὑπὸ τριάντα καὶ πλέον ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων. Εὐνόητον ὅτι ἐκ τῶν ἐκαστοτε προσερχομένων ἀπετελέσθησαν ὀρισμένοι κύκλοι καὶ συνεζητοῦντο τὰ ἐπίδικα δογματικὰ θέματα τῶν περὶ τὸν Νεστορίου μὴ ἀποκρυπτόντων ὅτι τὸ περὶ Θεοτόκου ζήτημα ὑπεχώρει, ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα, πρὸ τοῦ ὑπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν «κεφαλαίων» δημιουργηθέντος σκανδάλου, ἐπαναφέροντος εἰς τὸ μέσον τὸν Ἀρειανισμόν καὶ τὸν Ἀπολλιναρισμόν. Αἱ δογματικαὶ συζητήσεις ἀπέβησαν ζοφραὶ, γινόμεναι μεταξὺ τοῦ Νεστορίου καὶ τινῶν διαφωνούντων πρὸς αὐτόν, οἵτινες ἐξεπλήττοντο πρὸ τῆς ἀμετροπειρίας τοῦ Νεστορίου, περὶ τὴν διατύπωσιν τῆς περὶ ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ διδασκαλίας χρησιμοποιοῦντος ἐκφράσεις ἀήθεις καὶ προσβιλλοῦσας τὸ κοινὸν θρησκευτικὸν συναίσθημα. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατέφθασεν ἐξ Ἀλεξανδρείας διὰ Ρόδου³ ὁ Κύριλλος μετὰ πενήντα ἐπισκόπων⁴ καὶ τῆς πολυπληθοῦς ἀκολουθίας του, καὶ ἀμέσως ἐξεδη-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σελ. 132.

1. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Νεστορίου ἐκ τῶν ὑστέρων ἔγραψαν ὅτι καὶ τοῦτον συνώδευεν ἀκολουθία ἐκ χυδαίων ἀνθρώπων τῶν θερμῶν τοῦ Ζευξίππου ἐκ τῶν κειμένων ἐξάγεται ἀσφαλῶς ὅτι καὶ ἐκ Κπόλεως προσήλθον μοναχοὶ καὶ ἄλλοι θορυβοποιοί, οὐχὶ πάντες ὁμοσ φίλοι τοῦ Νεστορίου. Schwartz I, 1, 3. p. 46.

2. Mansi IV. c. 1117—1120.

3. Ὁ Κύριλλος ἐσιτάθημευσεν, ἐξ Αἰγύπτου ἀναπλέων, εἰς Ρόδον, ὁπόθεν ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κληρικοὺς καὶ πρὸς τὸν λαόν (ἐπιστ. 20 καὶ 21 παρὰ Migne P. Cr. t. 77).

4. Ἐλέχθη πού ὅτι τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου ἐχούσης ἰδιάζοντα τύπον, ὁ Μητροπολίτης—ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας δὲν παρέβῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα συνεπαγόμενος τοὺς ἡμίσεις πιν τῶν ἐπισκόπων τῆς διοικήσεως Αἰγύπτου. Ἐν τούτοις οὔτε ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον συναδεύετο ὑπὸ τοσοῦτο πολλῶν ἐπισκόπων του, οὔτε ὁ

λώθη ἢ στενὴ συνεργασία αὐτοῦ μετὰ τοῦ Μέμνονος. Ἀποφυγόντες πᾶσαν πρὸς τοὺς περὶ τὸν Νεστόριον ἐπικοινωνίαν ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ναοὺς πρὸς τέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἐκήρυξαν δηλ. αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων αἰρετικοὺς¹ μὴ ἀναμείναντες τὴν κρίσιν τῆς συνόδου. Ἡ μεγίστη χριστιανικὴ ἐφορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς παρῆλθεν οὕτως ἐν μέσῳ ταραχῆς, ἐχθρότητος καὶ μίσους. Ἐτέθησαν τότε εἰς ἐνέργειαν πάντα τὰ μέσα πρὸς ἄγρον ψήφων διὰ τῆς πειθοῦς, τῶν ὑποσχέσεων προαγωγῆς ἢ ἀποκαταστάσεως ἀκοινωνήτων ἢ καὶ καθηρημένων, ἱκανοποιήσεως τοπικῶν ἢ προσωπικῶν ἀξιώσεων² ἢ βία δὲν ἦτο τὸ τελευταῖον πρὸς τοῦτο ἐπιχείρημα· ἐστέλλοντο πρῶτον οἱ κληρικοί, ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι καὶ φανατικοὶ μοναχοί, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ τούτων οἱ παραβολάνοι καὶ οἱ ναῦται καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ Μέμνονος, περιερχόμενοι τὴν πόλιν ἐπεσήμαινον τὰ καταλύματα τῶν μὴ προσχωρούντων εἰς τοὺς περὶ τὸν Κύριλλον ἐπισκόπων καὶ ἀπειλαὶ διεπέμποντο περὶ αὐτῆς τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἀσφαλείας³. Τὴν 12 Ἰουνίου προσῆλθεν ὁ Ἰουβενάλιος μετὰ δέκα πέντε παλαιστινῶν ἐπισκόπων καὶ ἄλλοι ἐκ Κιλικίας, Λυκίας, Μοισίας, Πόντου, Ἰλλυρικοῦ, Ἑλλάδος, Κρήτης, Ἡπείρου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσελθόντων δὲν ἦτο μέγας, ὡς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἔθηκε τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, καὶ ἐκ τῆς ἀπουσίας

Ἀθανάσιος ἐν Τύρῳ ἢ Σαρδικῇ καὶ μόνον πρῶτος ὁ Θεόφιλος καὶ νῦν ὁ Κύριλλος ἐχρησιμοποίησαν τὴν πληθὺν τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισκόπων εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

1. Mansi IV c. 1265· οἱ αὐτόπται τῶν πραγμάτων ἐπίσκοποι κατήγγειλαν ταῦτα τὴν 27 Ἰουνίου 431 πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην «Τὰς τε γὰρ ἁγίας ἐκκλησίας τὰ τε ἅγια μαρτύρια καὶ τὸ ἅγιον ἀποστόλιον ἀπέκλεισεν (ὁ Μέμνων) μὴ συγχωρήσας μηδὲ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπιτελεσθῆναι». Τὰ αὐτὰ γράφουσιν οἱ περὶ τὸν Ἀντιοχείας πρὸς Θεοδόσιον τὸν Β' (Mansi αὐτ. c. 1272—3) καὶ πρὸς τὴν Σύγκλητον (αὐτ. c. 1273—1276).

2. Οὕτως ὑπῆρχε τὸ ζήτημα τῆς ἀποσπάσεως τῆς Κύπρου ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας (περὶ τὴν χειροτονίαν) τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, αἱ φιλόδοξοι ἀξιώσεις τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιου, τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας καὶ εἰ τινοὺς ἄλλου.

3. Mansi IV c. 1277—1280 : «Τοὺς μὲν ἀπάτη, τοὺς δὲ φόβῳ προσλαβόμενοι . . . ναύτας δὲ καὶ κληρικοὺς αἰγυπτίους καὶ ἀγροίκους ἀσιανοὺς εἰς τὰς τῶν ἐπισκόπων οἰκίας ἀποστέλλοντες καὶ τὰ ἀνήκεστα ἀπειλοῦντες καὶ φόβον τοῖς σαθροτέροις ἐπιχερμῶντες καὶ τὰς οἰκίας ἔξωθεν ἐπιγράφοντες, ὡς ἐπισήμους εἶναι τοὺς πολιορκηθῆναι ὀφείλοντας, ἠνάγκαζον συντίθεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρανόμως γεγενημένοις».

ἀντιπροσώπων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως καὶ πολλῶν ἐπισκόπων ἐκ Μακεδονίας, Ἑλλάδος, Μοισίας, Ἰλλυρικοῦ καὶ Θράκης, ἔτι δὲ διοικήσεων τινῶν τῆς Μ. Ἀσίας· αἱ χῶραι αὗται ἀντεπροσωπεύθησαν πάντως οὐχὶ ἐπαρκῶς, ἀν παραβάλη τις τοὺς ἐν Ἐφέσῳ συνελθόντας πρὸς τοὺς μόλις μετὰ 20 ἔτη συρρεύσαντας εἰς τὴν ἐν Χολκηδόνι Δ' οἰκουμενικὴν σύνοδον (451). Ἀξιοσημείωτος ἀπέβη ἡ βραδύτης τῆς ἐν Ἐφέσῳ παρουσίας τῶν ἐπισκόπων τῆς «Ἀνατολικῆς» διοικήσεως μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Ἰωάννου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλων δυτικῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ ἡ μὲν μεγάλη καὶ πολυπληθεστάτη ἐκκλησία τῆς διοικήσεως Ἀφρικῆς, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ μόνου τοῦ διακόνου Βεσσούλα, διὰ τὸ ἄκρως ἐμπερίστατον αὐτῆς, ἔνεκα τῆς ἀπὸ τοῦ 429 ἐπιδρομῆς τῶν Βανδάλων καὶ φοβερᾶς δηλώσεως ὅλης τῆς χώρας, ἐξ οὗ ἀπέβη ἀδύνατος ἡ σύγκλησις τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων ἐν Καρθαγένῃ πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροσωπείας καὶ διατύπωσιν γνωμῶν περὶ τῶν ἐπιδίκων δογματικῶν ζητημάτων. Θὰ ἦτο δὲ μεγάλη ἡ συμβολὴ τῆς ἀφρικανικῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν δύο ζητημάτων, τοῦ Πελαγανισμοῦ καὶ τοῦ Νεστοριανισμοῦ, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐκεῖ κυρίως ἐλύθη καὶ ἐκεῖθεν πρὸ ἐνὸς ἔτι ἔτους διὰ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἐπολεμοῦντο αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ ἀναλαμπαί¹, τὸ δὲ δεύτερον κατεδικάσθη καὶ κατεστάλη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Λεπορίου, ὅστις τὰ αὐτὰ πού πρὸς τὸν Νεστόριον, ἀλλ' ἀνεξαργήτως αὐτοῦ, διδάσκων, καταδικασθεὶς καὶ καὶ διωχθεὶς ἐκ Γαλλίας ἐπαλινώδησεν ἐνώπιον τῶν περὶ τὸν Αὐγουστίνον καὶ ἔγινε δεκτὸς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας². Ἡ δὲ ἀντιπροσωπεία τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς αὐτόθι συνόδου, καίπερ ἀπὸ τῆς 7 μαΐου ἀναχωρήσασα ἐκ Ρώμης μόλις τὴν 9 ἢ 10 ἰουλίου ἔφθασεν εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἡ βραδύτης αὕτη εἶνε ἀνεξήγητος καὶ πολὺ μᾶλλον ἀνεξήγητον εἶνε ὅτι οἱ περὶ τὸν Κύριλλον οὐδεμίαν ἡσθάνθησαν δυσφορίαν ἐπὶ τούτῳ, ἐνῶ ὁ κόμης Κανδιδιανὸς καὶ αὐτῶν τὴν ἀπουσίαν ἐπεκαλεῖτο κατὰ τῆς σπουδῆς τοῦ Κυρίλλου πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου³. Ἐκ τῆς Δύσεως καὶ δὴ ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας ἐπίσης ἀνεμένοντο καὶ ἄλλοι ἐπίσκοποι, οἵτινες ἄγνωστον διατὶ δὲν προσῆλθον. Περὶ τοῦ Μεδιολάνου Μαρίνου εἶνε γνωστὸν ὅτι ἀποκρινόμενος εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν αυτοκρατόρων αὐτὸς

1. Duchesne III, p. 109—268.

2. Βλ. ἀνωτ. σ. 43—43.

3. Msnsi iv. c. 1232—1236.

μὲν ἐδικαιολόγησε τὴν ἀπουσίαν του, ἀλλ' ἀπέστειλε τὸ περὶ ἐνσαρκώσεως σύγγραμμα τοῦ προκατόχου του Ἀμβροσίου¹. Πολὺ σπουδαιότερα ἀποτελέσματα διὰ τὴν πορείαν καὶ τὴν τύχην τῆς συνόδου εἶχεν ἡ βραδύτης τῶν «Ἀνατολικῶν», οἵτινες ἔφθασαν μόλις τὴν 26 ἰουνίου, τ. ἔ. 19 ἡμέρας μετὰ τὴν Πεντηκοστήν. Ἐδικαιολόγησαν δὲ τὴν βραδύτητα ταύτην ἐκ τοῦ ἐπισυμβάντος ἐν Ἀντιοχείᾳ λιμοῦ, ὅστις προὐκάλεσε στάσιν ἐκ τούτου οἱ «ἀνατολικοὶ» κωλυθέντες ν' ἀναχωρήσωσιν ἐγκαίρως, παρ' ὄλην τὴν σπουδὴν δὲν κανώρθωσαν νὰ φθάσωσιν ἐνωρίτερον, διὰ τῆς χερσαίας καὶ δυσκόλου ὁδοῦ διανύσαντες 40 σταθμούς. Τέσσαρας ἢ πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεώς των ὁ Ἰωάννης προαποστείλας δύο ἐπισκόπους ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Κύριλλον ὅτι εἶνε ἐγγὺς καὶ ἐξήγει τὴν βραδύτητα τὸ πρᾶγμα δ' ἐπεβεβαίωσαν καὶ δύο στρατιωτικοὶ ἀγγελιοφόροι, ἀποσταλέντες πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κανδιδιανοῦ δύο ἡμέρας πρὸς τῆς 26². Αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας δοθεῖσαι ἐξηγήσεις, ὑποβληθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐπιβεβαιωθεῖσαι δ' ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Κανδιδιανοῦ δὲν δύνανται νὰ τεθῶσιν ἐν ἀμφιβόλῳ, αἱ δὲ δοθεῖσαι ἐρμηνεῖαι ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου τῆς βραδύτητος ταύτης εἶνε ἀνάξια καὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς παρηγορίας τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας³.

1. Ὡς βραδύτερον ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῶν «Ἀνατολικῶν» ἀνεκοίνωσεν ὁ Μαρίνος. Mansi iv. c. 1466. Schwartz I, 1, p. 74—75.

2 Mansi iv. c. 1285 ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεοδοσίον ἐπιστολῇ τῶν 11 μητροπολιτῶν τῶν περὶ τὸν Νεστορίον, ἀπὸ 28 ἰουνίου 431.

3. Ὁ Κύριλλος ἐδήλωσε καὶ ἔγραψε πρὸς διαφόρους ὅτι δύο ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι. ὁ Ἀπαμείας καὶ ὁ Ἱερραπόλεως, ἐλθόντες ἐνωρίτερον εἶπον : «ἐνετείλατο ἡμῖν ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος εἰπεῖν τῇ θεοσεβείᾳ ὑμῶν ὅτι ἐὰν βραδύνω, πράττετε ὁ πράττετε» (Mansi IV c. 1229), ἔτι δὲ ὅτι ὁ Ἀντιοχείας «παρητήσατο τὴν ἀφιξίν.. εἰδὼς ὅτι πάντως ἡ ἀγία σύνοδος καταψηφίζεται τὴν καθαιρέσιν» (Mansi αὐτ. c. 1232). Ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε ἀληθῆ ἀποδείκνυνται ἐκ τῆς ἀναμφισβητήτου ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου πρὸς τὸν Κύριλλον ἐκ τῆς ὁδοῦ, τῇ 16 ἢ 17 ἰουνίου, δικαιολογουμένου διὰ τὴν βραδύτητα καὶ διαβεβαιωθέντος ὅτι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν θὰ φθάσῃ (Mansi αὐτ. c. 1121, Schwartz I, 1, p. 119), ἐκ τῆς διαμαρτυρίας 68 ἐπισκόπων, ἐν οἷς καὶ οἱ δύο εἰρημένοι ἐπίσκοποι, τῇ 22 ἰουνίου, κατὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἀνατολικῶν, τέλος ἐκ τῆς στάσεως τῶν περὶ τὸν Ἀντιοχείας ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν εἰς τὴν Ἐφεσον. Τὸ δὲ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου ὅτι ὁ Ἀντιοχείας προβλέπων ἀναμφισβήτητον τὴν ὑπὸ τῆς συνόδου καταδίκην τοῦ Νεστορίου ἐπίτηδες ἐβράδυνεν, ἵνα ἔλθῃ κατόπι τετελεσμένου γεγονότος, ἀνασκευάζεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ἀντιοχειακοὶ ἐπὶ μακρὸν καὶ μετὰ τοῦτο ἠγωνίσθησαν καὶ παρὰ τῷ Θεοδοσίῳ καὶ ἄλλως

37. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε τὴν 21 Ἰουνίου 431 ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ἐκάλεσε τοὺς ἐν Ἐφέσῳ συνηθροισμένους ἐπισκόπους εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐν τῷ ναῷ «τῷ ἐπιλεγομένῳ Μαρία» πρὸς ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου. Τοῦτο προϋξένησε κατάπληξιν εἰς τε τὸν αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον Κανδιδιανόν, μὴ εἰδοποιηθέντα περὶ τούτου ὡς ἐπεβάλλετο ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων¹, καὶ εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐπισκόπων, περὶ τοὺς 68, ὧν 21 μητροπολίται, οἵτινες καὶ ἔσπευσαν ἐγγράφως νὰ διαμαρτυρηθῶσι τὴν αὐτὴν ἑσπέραν κατὰ τῆς ἐναρξέως τῆς συνόδου πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν «ἀνατολικῶν» καὶ τῶν ἐκ Ρώμης, Ἰταλίας καὶ Σικελίας δυτικῶν². Καὶ πρῶτον μὲν παράδοξος εἶνε

ὑπὲρ τῆς δικαίως τοῦ «φίλου» αὐτῶν, ὁ δὲ Κύριλλος ὡς ἀπαραίτητον ὄρον συμφιλίωσης τῷ 432 ἔθηκε τὴν καθαίρεσιν τοῦ Νεστορίου καὶ τὸν ἀναθεματισμὸν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Θεοδόσιον λέγει ὅτι τῇ 20 Ἰουνίου ἔλαβε καθ' ὄδον ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίλλου γράφοντος ὅτι οἱ πατέρες πάντες ἀνέμενον τὴν ἀφίξιν του (Mansi IV c. 1272).

1. Ὁ Κανδιδιανός, κατὰ τὰς βασιλικὰς ἐγγράφους ὁδηγίας καὶ κατὰ τὸ πάντοτε μέχρι τότε καὶ βραδύτερον εἰωθότα, ἦτο ἐπιφορτισμένος τὰ τῆς ἐξωτερικῆς διευθύνσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου (ἀνάγκωσις τοῦ σχετικοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, ἔλεγχος τῆς ταυτότητος ἢ τῶν πληρεξουσίων τῶν συνέδρων, ἐπιτήρησις τῆς τάξεως) «καὶ φροντίσαι τοῦ μὴ τινα διχόνοιαν ἐξ ἀντιπαθείας ἐπὶ πλεόν παραταθῆναι» (Mansi IV c. 1117—20).

2. Κυρία πηγὴ τῶν ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου εἶναι τὰ Πρακτικὰ αὐτῆς, πρῶτα ἐπίσημα πρακτικὰ οἰκουμενικῆς συνόδου διασωθέντα. Ταῦτα ὅμως συνταχθέντα οὐχὶ ἀμέσως ἐπὶ τόπου καὶ παρ' αὐτὰ τὰ πραττόμενα καὶ λεγόμενα, ἀλλὰ μετ' αὐτὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἐξελίξεως τῶν γεγονότων καὶ ὑπὸ Γραμματείας ἐξ ἀνδρῶν τῆς ἀλεξανδρειανῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὁδηγίας τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Μέμνονος, εἶναι ἀναμφισβητήτως ἀτελεῖ καὶ καταφόρως μονομερῆ, ὑπέστησαν δὲ διὰ τῶν αἰῶνων καὶ πλείστας ἀλλοιώσεις, σημειουμένας, ἀλλ' ἄνευ κριτικῆς, ὑπὸ τῶν παλαιότερων ἐκδοτῶν τῶν συνοδικῶν συλλογῶν (Labbe τοῦ 1671, καὶ Mansi τοῦ 1760—3 καὶ τῆς νεωτέρας αὐτοῦ ἐκδόσεως). Ὁ νεώτατος καὶ εὐσυνείδητος ἐκδοτὴς αὐτῶν Eduard Schwartz (ἐκδ. Βερολίνου καὶ Λειψίας 1923—1930) ὑπὸ τὸν τίτλον Acta Ephesina (τῆς συλλογῆς Acta Conciliorum Oecumenicorum) εἰς ἓνα τόμον ἐκ πέντε μεγάλων τμημάτων, καὶ τούτων εἰς μικρότερα ὑποδιηρημένων, ἐξέδωκεν ἐκ μὲν τῆς Βατικανῆς καὶ τῆς τῶν Ἀθηνῶν βιβλιοθήκης τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τὰ Ἑλληνικὰ Πρακτικὰ (1929) μετὰ πολλῶν παραλλαγῶν, τὴν δὲ λατινικὴν αὐτῶν μετάφρασιν, μετὰ πολλῶν προσθηκῶν, ἐκ τῆς Βατικανῆς καὶ ἄλλων τῆς Δύσεως βιβλιοθηκῶν, ἐπλούτισε δὲ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ὁ Schwartz διὰ κριτικῶν, ἰστορικῶν καὶ ἄλλων παρατηρήσεων, διευκολυνουσῶν τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Τὰ «Κυρίλλεια Πρακτικὰ» ταῦτα πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται μετὰ μεγίστης ἐπιφυλάξεως διὰ τὰ σπουδαῖα κενά, τὰ ὁποῖα ἐν αὐτοῖς παρατηροῦνται τούτων

ἡ σπουδὴ αὐτῆ τοῦ Κυρίλλου, ὅστις πρὸ δύο μόλις ἡμερῶν ἔγραφε πρὸς τὸν καθ' ὄδον εὐρισκόμενον μετὰ 30 ἐπισκόπων Ἀντιοχείας Ἰωάννην ὅτι οἱ πατέρες ἀναμένουσι τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ. Ἡ ἐξήγησις, ἣν ὁ Κύριλλος παρέχει πρὸς τὸν Θεοδόσιον¹ καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐν Κπόλει περὶ τῆς σπουδῆς ταύτης, ἡ δυσφορία δηλ. τῶν συνέδρων ἐπὶ τῇ ματαίᾳ παρόδῳ τοῦ χρόνου καὶ ἡ ἀσθένεια πολλῶν ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ καὶ θάνατοι (οὐχὶ τῶν ἐπισκόπων, ἀλλ' ἴσως ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν), δὲν ἔχει ἀποδεικτικὴν δύναμιν, προκειμένου περὶ ἀναβολῆς δύο ἡμερῶν. Ἡ ἀπουσία τῶν ἀντιπροσώπων δύο μεγάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀντιοχείας, ἐμείου σπουδαίως τὴν σημασίαν τῆς οἰκουμενικότητος τῆς συνόδου², ἡ μέχρι τότε δὲ δεληλωμένη στάσις τοῦ Κυρίλλου εἰς τὴν προκειμένην δογματικὴν διαφορὰν, μετὰ τὴν ῥητὴν πρὸς αὐτὸν διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἀπέκλειε πᾶσαν ἐν τῇ συγκληθείσῃ συνόδῳ πρωτοβουλίαν ἐνεργείας, πολλῶ δὲ μᾶλλον διευθύνσεως. Ἐκ τῶν ἐν Ἐφέσῳ παρόντων ἐπισκόπων τὰ πρῶτα τῆς τιμῆς ἀπὸ τοῦ 381 εἶχεν ὁ ἐπ. Κπόλεως καὶ οὐχὶ ὁ Ἀλεξανδρείας³.

τὰ κυριώτερα εἶναι 1) ἐντελής ἀποσιώπησις τῆς διαμαρτυρίας τοῦ τε Καν-
 διδιανοῦ καὶ τῶν 68 ἐπισκόπων τῆς 2 Ἰουνίου²) ἡ σιωπὴ περὶ τῆς ὑποβο-
 λῆς τῶν 12 ἀναθεματισμῶν τοῦ Κυρίλλου καὶ τῆς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν κατα-
 δίκης αὐτοῦ καὶ τοῦ Μέμνονος ὑπὸ τῶν ἐλθόντων «ἀνατολικῶν», ἐπικυρω-
 θεύσεως καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἀναγράφεται μετὰ τὴν
 καθαιρέσιν αὐτῶν ἡ «ἀπαίτησις» τῶν συνοδικῶν ὅπως ὑποβάλλῃ ὁ Κύριλλος
 σαφειτέρως ἐξηγήσεις καὶ «ἐπιλύσεις» τῶν ἐν τοῖς «ἀναθεματισμοῖς» ἐκφρά-
 σεων (Mansi V c. 1—20). 3) Οὐδεμία συζήτησις καὶ ἀπόφασις περὶ τῶν Πε-
 λαγιασίων ἀναγράεται. ἐν τῇ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Κελεστίνον οἱ πατέρες
 τῆς Συνόδου, ἀναγγέλλοντες τὴν καθαιρέσιν τοῦ Νεστορίου καὶ τῶν «Ἀνα-
 τολικῶν» ἔγραψαν ὅτι Πελαγίανοι τινες εὐρίσκοντο ἐκεῖ, συνεννοούμενοι
 μετὰ τούτων, καὶ ὅτι ἡ σύνοδος ἀναγνοῦσα δημοῖα τὰ πρακτικὰ τῆς καθαι-
 ρέσεως τῶν Πελαγιάσων Κελεστίου, Πελαγίου, Ἰουλιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων
 ἐπεδοκίμασε ἡρώδης αὐτά. (Mansi IV c. 1324). 4) Οὐδεμία μνεία γίνεται τῶν
 δύο νέων αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, τῶν διὰ τοῦ μαγιστριανοῦ Παλλα-
 δίου καὶ τοῦ κόμητος Ἰωάννου κοιμισθέντων οὐδὲ τοῦ περιορισμοῦ τῶν Κυ-
 ρίλλου καὶ Μέμνονος.

1. Ἐπ. πρὸς Θεοδόσιον β' Mansi IV c. 1229. ἐπ. πρὸς τινὰς κληρικούς
 Κπόλεως (Δαλμάτιον, Τιμόθεον, Εὐλόγιον κτλ.) αὐτόθι c. 1232.

2. Καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὗτος ἦτο ὁ λόγος τῆς ἐπὶ 15 ἡμέρας ἀνα-
 βολῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου, ἡ ἀναμονὴ τῶν ἐκ τῆς Δύσεως καὶ τῆς
 Ἀνατολῆς ἐπισκόπων, δηλ. τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀντιοχείας.

3. Ἄγνοιαν ὅθεν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προσποιεῖται ὁ πάπας
 Πίος ὁ ια'. γράφων ὅτι «ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος καίπερ τότε κατέχων

ἀλλ' ἐν τῇ δεδομένῃ περιπτώσει ἀμφότεροι οὗτοι ἦσαν ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, οὐδέτερον δὲ ἢ μέχρι τοῦδε πρὸς ἀλλήλους συμπεριφορὰ καὶ μάλιστα ἐν Ἐφέσῳ ἐπέτρεπε νὰ παρουσιασθῇ ὡς δικαστῆς τοῦ ἄλλου [διὰ τοῦτο ἀνεμένετο ἡ παρουσία τρίτου, καὶ δὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας ὅστις ὡς μὴ ἀμέσως ἀναμιχθεὶς εἰς τὰς μέχρῃ τοῦδε ἀντεγκλήσεις ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος καὶ νὰ προεδρεύσῃ τῆς συνόδου, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐν τῇ Α' οἰκουμενικῇ συνόδῳ καὶ ἐν τῇ Β', ἀποκλεισθέντων ἀπὸ τῆς προεδρείας τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων. Ἡ φερομένη δικαιολογία τῶν νεωτέρων κατολικῶν ἱστορικῶν, ὅτι ὁ Κύριλλος προέβη εἰς τοῦτο ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἐπ. Ρώμης Κελεστίνου καὶ ὡς ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν καὶ ἀπόφασιν τῆς Ρώμης¹, εἶνε κατωτέρα πάσης κρίσεως· διότι πρῶτον συγκληθείσης τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου ἠκυρώθη καὶ ἤρρησε πᾶσα προγενεστέρα πρᾶξις περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος, ὡς τοῦτο ῥητῶς ἀνεγράφη ἐν τῷ εἰς τὴν σύνοδον κλητηρίῳ διατάγματι² καὶ δευτέρον ὅτι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐξέλεσεν αὐτονοήτως ἡ δι' ὠρισμένην πρᾶξιν πληρεξουσιότης τοῦ Κυρίλλου, εἰς ὃν ἐδόθη ἡ ψήφος τοῦ ἐπ. Κελεστίνου, ἣτις δὲν εἶχεν ἀνανεωθῆ καὶ διὰ τὴν σύνοδον, δεδομένου ὅτι ὁ Κελεστίνος πρὸς τοῦτο ὤρισε καὶ ἀπέστειλεν ἴδιον πληρεξούσιον τὸν πρεσβύτερον Φίλιππον καὶ δύο πληρεξούσιους τῆς ἰταλικῆς ἢ μάλλον τῆς συνόδου τῆς ρωμαϊκῆς διοικήσεως, τοὺς ἐπ. Ἀρχάδιον καὶ Προϊέκτον³. Φυσικώτερον ὅθεν πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ἡ σπουδὴ αὕτη τοῦ Κυρίλλου ἐκ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐξησφαλισμένης πλειοψηφίας,

τὴν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτην θεωρουμένην καθέδραν» (Ἐγκύκλιος *Lux veritatis*).

1. A. d' Alès: *Le dogme d' Ephèse* 1931 p. 139. πρβλ. καὶ p. 157 «Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, ἐπίσημος πληρεξούσιος τῆς ἀγ. ἕδρας, ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἠδύνατο νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπανεξέτασιν τῶν δογματικῶν συμπερασμάτων, τῶν ἐν Ρώμῃ ἐπιτευχθέντων».

2. Mansi IV c. 1116 «δὴλ. δὴ μηδεμιᾶ, πρὸ τῆς ἀγιωτάτης συνόδου καὶ τοῦ μέλλοντος παρ' αὐτῆς κοινῇ ψήφῳ ἐφ' ἅπασιν δίδοσθαι τύπου, καινοτομίας ἰδίᾳ παρὰ τινῶν γενομένης».

3. Ἐπιστ. Κελεστίνου πρὸς τὴν σύνοδον παρὰ Schwartz 1,2,7 p. 22—24 πρβλ. Duchesne III p. 349 n. 1. Ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τοῦ Κελεστίνου οὐδεὶς λόγος γίνεται ὅτι οἱ τρεῖς λεγάτοι προστίθενται εἰς τὸν ὡς τοιοῦτον πρότερον ὀρισθέντα Κύριλλον. Αἱ δὲ ἰδιαίτεροι «ὀδηγία» αὐτῶν, ἐν αἷς διατάσσονται νὰ ἀκολουθήσωσιν ἐν πᾶσι τὸν Κύριλλον, διὰ λόγους ἑσωτερικούς, εἶνε προφανῶς ἐγγραφον νόθον (βλ. κατωτέρω).

περὶ τῆς σταθερότητος τῆς ὁποίας δὲν ἦτο βέβαιος, ὡς ἀποδεικνύει ὁ ἀριθμὸς τῶν διαμαρτυρηθέντων κατὰ τῆς ἐσπευσμένης ἐνάρξεως τῆς Συνόδου καὶ τὰ βίαια μέσα ὅπως παρασυστῶσιν ἐπίσκοποι τινες, δι' ἃ κατηγόρησαν αὐτοῦ ἤδη πρὸ τῆς ἀρίξεως τῶν Ἀνατολικῶν ἐπίσκοποι τινες¹, ἔτι δὲ ὁ Νεστορίος² καὶ βραδύτερον ὁ Ἀντιοχείας³. Ἴσως δὲ τελευταῖον ἐγνωσθῆ καὶ ἡ ἐπιθυμία ἢ καὶ διαταγὴ τοῦ βασιλέως, ἵνα τῆς Συνόδου προεδρεία ὁ ἐρχόμενος Ἀντιοχείας⁴, ὅτε ἡ θέσις τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἢ ἀπέβαινε δύσκολος.

38. Τὴν ἐπαύριον Δευτέραν, 22 Ἰουνίου 431, συνῆλθον ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῶ τῆς Ἐφέσου «τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. τῇ καλουμένῃ Μαρία», 159 ἐπίσκοποι καὶ ὁ κερχηδόσιος διάκονος Βεσσούλα εἰς ἐπίσημον συνεδρίαν τοὺς περὶ τὸν Κύριλλον πάντως ἀπησχόλησε ἤδη τὸ ζήτημα τοῦ οἰκουμενικοῦ τῆς Συνόδου χαρακτηῆρος, ὃν ἡ παροῦσα σύνθεσις αὐτῆς δὲν ἐξησφάλιζεν, ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν ἀντιπροσώπων τριῶν τῶν μεγάλων θρόνων τῆς Ἐκκλησίας, Ρώμης, Κπόλεως, καὶ Ἀντιοχείας, τὸν ὁποῖον ὅμως ἐπέβαλλε τὸ διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορος καλέσαντος πάντας τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων μετὰ περιορισμένου ἀριθμοῦ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων. Εἰς τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἐστηρίζετο ἡ ἀρνησις τοῦ Νεστορίου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν συνεδρίαν καὶ ἡ ἀντίστασις τοῦ ρητᾶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος διαταγᾶς Κανδιδιανοῦ. Πρὸ τῆς ἀδιεξόδου ταύτης ὁ Κύριλλος τὸν μὲν ἰσχυρὸν παρὰ τῇ αὐτῇ ἐπ. Φιλίππων Φλαβιανὸν ἐπεισεν εὐκόλως ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ ἀρνηθέντος νὰ προσέλθῃ Ρούφου τοῦ Θεσσαλονικῆς, ὅστις καὶ ἄλλως δὲν ἦτο εὐμενῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ, παρὰ πᾶσαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν τοῦ Κελεστίνου περὶ τῶν ἐν Ρώμῃ ἀποφασισθέντων τῷ 430. Τὸν δὲ Ρώμης Κελεστίνον ἀπεφάσισε ν' ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸς, ἄνευ οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότητος, χρησιμοποιοῦσας τὴν πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου πληρεξουσιότητα τοῦ πάπα ὅπως ἀνακοινώσῃ τῷ Νεστορίῳ τὰ ἐν Ρώμῃ ἀποφασισθέντα, κατὰ προφανῆ ὅμως παράβασιν τοῦ διατάγματος τοῦ Θεοδοσίου. τοῦ ἀκυρώσαντος πᾶσαν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Νεστορίου προγενεστέραν ἀπόφασιν. Ὅτι δὲ ὁ

1. Κατάθεσις αὐτῶν ἐνώπιον τῆς συνόδου τῶν Ἀνατολικῶν. Mansi IV. c. 1263-1265.

2. Νεστορίου ἐπιστ. πρὸς Θεοδόσιον β' αὐτόθι c. 123.

3. Ἀνατολικῶν ἐπιστ. πρὸς τὸν λαὸν Κπόλεως. αὐτόθι c. 1277-1280.

4. Aἰθ-ἰα—νεστοριανὸς ἱστορικὸς τοῦ στ' αἰῶνος.—Ἐκκλ. Ἱστορία κερ. 22 τῆς γαλ. μεταφρ. τοῦ F. Nau ἐν Patroī. Orientalis t. IX, 5. c. 542.

Κελεστίνος δὲν ὄρισεν αὐτὸν ἐκ νέου ἀντιπρόσωπον ἑαυτοῦ, ἔδειξεν ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἀποστολῆς τριμελοῦς ἀντιπροσωπείας, ἥτις καὶ παρὰ πάντων ἀνεμένετο ἐν Ἐφέσῳ¹, καὶ ἥτις ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἀφίξεώς της ἐξεμεταλλεύθη τὴν εἰρημένην πρᾶξιν τοῦ Κυρίλλου ἐπ' ὠφελείᾳ, ἔστω καὶ σκιῶδει, τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης. Οἱ νεώτεροι κατολικοί ἱστορικοὶ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπίσημος Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, μὴ ἔχοντες πῶς νὰ ἐξηγήσωσι τὸ πρᾶγμα, ἐκ τῶν ὑστέρων ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Κελεστίνος ἐθεώρει τὸν Κύριλλον ὡς πρῶτον ἑαυτοῦ λεγᾶτον ἀλλὰ τοῦτο οὔτε γραπτῶς ἢ ἀγράφως που στηρίζεται, ἀναιρούμενον ἐκ τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολῆς τοῦ πάπα, ἐκ τῆς παντελοῦς περὶ τούτου σιωπῆς αὐτῶν τῶν λεγᾶτων καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ψευδο—Commonitorium αὐτῶν, οὔτε δὲ καὶ ἄλλο προγενέστερον ἢ μεταγενέστερον παράδειγμα τοιαύτης πληρεξουσιότητος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς ἢ ἄλλαις συνόδοις που ἀπαντᾷ. Διὰ τῆς ἐνεργείας ταύτης ὀλωσθήποτε ἐλύετο κατὰ τύπους τὸ ζήτημα τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος τῆς Συνόδου, ἀφ' ἧς κυρίως ἀπουσίαζε νῦν μόνος ὁ θρόνος Ἀντιοχείας, τοῦ ἐπισκόπου Κπόλεως παρόντος ἀλλ' ὑπὸ τὴν ιδιότητα ὑποδίκου. Τεθέντος εἰς τὴν προεδρικὴν θέσιν, «ἐν τῷ μεσαυτάτῳ θρόνῳ»—κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου²—τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, παρεκάθησαν ἐν τῷ ναῶ ὁ Κύριλλος «διέπων καὶ τὸν τόπον τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ρωμαίων

1. Mansi inc. 1261. "Ὅτι ὁ Κύριλλος δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ παραστῇ ἐν τῇ Συνόδῳ ὡς «διέπων τὸν τόπον» τοῦ Κελεστίνου ὁμολογοῦσι καὶ οἱ σοβαρώτατοι τῶν κατολικῶν ἱστορικῶν καὶ δὴ ὁ Duchesne (III, p. 349 n. 1.). Τὰ δ' ὑπὸ τοῦ A. d' Alès ἐν Le dogme d' Ephèse p. 139 ὅτι ὁ Κύριλλος ἔσπευσε διότι «ὄφειλε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπὸ τῆς ἀγίας Ἐδρας ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἀποστολήν, νὰ προβῇ δηλ. εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐν Ρώμῃ ληφθείσης δογματικῆς ἀποφάσεως καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἅπαξ γενομένη τεθῇ αὐθις ὑπὸ συζήτησιν», σημαίνουσι τελείαν ἀγνοίαν τῆς ἐν Ἐφέσῳ πραγματικότητος. Τὸν d' Alès καὶ τὸν Batiffol ἀκολουθῶν καὶ Πίος ὁ 1α' τὴν αὐτὴν ἀγνοίαν προσποιεῖται ἐν τῇ νεωτάτῃ Ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ Lux Veritatis. Ἐν τούτοις ὁ Κελεστίνος ἐν τῇ ἀπὸ 15 Μαΐου 431 ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Θεοδοσίον Β' ἐγίνωσκεν ὅτι κατὰ τὸ καὶ εἰς αὐτὸν σταλὲν κλητήριον διὰ τὴν Σύνοδον γράμμα, διετάσσετο ἢ ἐκ νέου συζήτησις τῆς ὑποθέσεως Νεστορίου, ἀκυρωθείσης πάσης παλαιότερας ἀποφάσεως· διὸ καὶ παρεκάλει τὸν Βασιλέα ὅπως μὴ ἐπιτραπῇ ἐν τῇ Συνόδῳ καινοτομία τις περὶ τὴν πίστιν.

2 Mansi N. c. 1237 ἐπιστολὴ τῆς Συνόδου πρὸς τοὺς Βασιλεῖς καὶ ἐπιστ. Κυρίλλου πρὸς Θεοδοσίον, Mansi v. c. 240 «σύνεδρον δὲ ὡσπερ καὶ κεφαλὴν ἐποιεῖτο Χριστόν».

Ἐκκλησίας Κελεστίνου», εἶτα ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, ὁ Ἐφέσου Μέμων, ὁ Φιλίππων Φλαβιανὸς «ἐπέχων καὶ τὸν τόπον τοῦ Ρούφου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Θεσσαλονικέων», ὁ Ἀγκύρας Θεόδωτος, ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας πρώτης Φίρμος, ὁ Μελιτηνῆς Ἀκάμιος καὶ οἱ λοιποί¹, παρίστατο δὲ καὶ πολυπληθὴς ἀκολουθία πολλῶν ἐκ τῶν συνέδρων ἐπισκόπων ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, καὶ πολὺ πλῆθος λαοῦ ἔτι δὲ καὶ γυναῖκες καὶ μοναχοὶ καὶ μονάστρια μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατηρίων. Ἡ Γραμματεία τῆς Συνόδου ἀπετελέσθη ἐξ ἀλεξανδρέων μάλιστα κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ κληρικῶν ἄλλων ἐπισκόπων, προΐσταμένου τοῦ πριμικηρίου τῶν νοταρίων πρεσβυτέρου Πέτρου· οὗτος ἀνέγνω σύντομον εἰσήγησιν περὶ τῆς αἰτίας τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου, μὴ διακρινομένην ἐπὶ ἀκριβεῖα καὶ ἱστορικῇ ἀλληλουχίᾳ: «Ἐτι πρότερον τοῦ εὐλαβεστάτου Νεστορίου χειροτονηθέντος ἐπισκόπου τῇ ἀγίᾳ Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίᾳ, καὶ τινων οὐ πολλῶν διαδραμουσῶν ἡμερῶν παρηχέθησαν ἀπὸ τῆς Κπόλεως παρὰ τινων ἐξηγήσεις αὐτοῦ, ἐκταράττουσαι τοὺς ἀναγινώσκοντας καὶ (ὡς ὄψε) πρὸν ἐκ τούτου ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις γενέσθαι τὸν θόρον. Τοῦτο μαθὼν ὁ εὐσεβέστατος καὶ θεοσεβέστατος τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Κύριλλος ἔγραψε πρώτην καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν εὐλάβειαν αὐτοῦ, συμβουλῆς καὶ παρακλήσεως γεμούσας. Πρὸς ταύτας ἀντέγραψεν ἀνανεύων καὶ ἐναντιούμενος τοῖς ἐπεσταλμένοις· καὶ πρὸς τούτοις ἔτι μαθὼν ὁ αὐτὸς

1. Mansi N. c. 1241. Παρὰ τὸν σαφῆ ὄρισμόν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ περὶ συγκλήσεως διατάγματος ἐκ μὲν τῆς Αἰγύπτου παρέστησαν πενήκοντα, ὧν οὐδεὶς πλὴν τοῦ Κυρίλλου μητροπολίτης, παρὰ πᾶσαν τὴν διοικητικὴν τῆς Αἰγύπτου διαίρεσιν ἐκ δὲ τῆς διοικήσεως Ἀσίας περὶ τοὺς 30—35, οἱ πλεῖστοι ἐπίσκοποι, ὀλίγοι ἐξ Ἑλλάδος, ἐκ Κρήτης καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, 4 ἐκ Κύπρου, ἐκ Παλαιστίνης καὶ Φοινίκης μετὰ τοῦ Ἰουβενάλιου 13, ὀλίγοι τινὲς μετὰ τῶν μητροπολιτῶν Καισαρείας Καππαδοκίας πρώτης, μετὰ τοῦ Μελιτηνῆς καὶ Ἀγκύρας καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ Θράκης, Μακεδονίας, Ἠπείρου. Οἱ Ἀνατολικοὶ κατήγγειλαν βραδύτερον ὅτι πολλοὶ ἐπίσκοποι προσῆλθον «ἄκλητοι», ἄλλοι δ' ἐστερημένοι ἐπαρχίας, ὡς καθαιρεθέντες ὑπὸ τῶν ἰδίων μητροπολιτῶν ἢ ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Μεσσαλιανῶν τῆς Παμφυλίας ἢ Εὐχιτῶν ἢ Κελεσιανῶν, οἵτινες ἔλαβον ὡς ἀμοιβὴν τῆς προσχωρήσεώς των εἰς τοὺς περὶ τὸν Κύριλλον τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν ἢ τὴν προαγωγὴν ἢ τὴν ἀπόκτησιν προνομίων (Schwartz I, I, 7 p. 74). Αἱ διατάξεις τῆς 17 καὶ τῆς 31 Ἰουλίου καθιστῶσιν ἐν μέρει πιστευτὴν τὴν κατηγορίαν ταύτην τῶν ἀντιπάλων, εἰ καὶ ἡ κατηγορία αὕτη βραδύτερον ἐξετοξεύθη καὶ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κύριλλον κατὰ τῶν ἀνατολικῶν.

εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κύριλλος ὅτι καὶ εἰς τὴν Ρώμην ἀπεστάλησαν παρ' αὐτοῦ ἐπιστολαὶ καὶ βιβλία τῶν ἐξηγήσεων αὐτοῦ, ἔγραψε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἐπίσκοπον Ρώμης Κελεστίνον διὰ Ποσειδωνίου τοῦ διακόνου... Καὶ γέγραπται τὰ εἰκότα παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας Κελεστίνου, τύπον φανερόν περιέχοντα. Ἐπεὶ οὖν ἐκ βασιλικοῦ καὶ θεοφιλοῦς νεύματος ἡ ἅγια ὑμῶν συγκεκριόται σὺν ὁδος ἐνταῦθα, ἀναδιδάσκομεν ἀναγκαίως ὅτι δὴ τοὺς ἐπὶ τούτοις χάριτας μετὰ χειρὸς ἔχομεν πρὸς τὸ παριστάμενον τῇ ὑμῶν εὐσεβείᾳ¹. Ἡ εἰσήγησις αὕτη, περιορίζουσα τὸν σκοπὸν τῆς Συνόδου εἰς μόνον τὸ ζήτημα τοῦ Νεστορίου, ἦτο προφανῶς ἑλλιπής, ἀπὸ τε τῆς οὐσίας καὶ ἀπὸ τυπικῆς ἔτι ἀπόψεως. Ἐπρεπε πρὸ παντός ν' ἀναγνωσθῇ τὸ κλητήριον τοῦ βασιλέως γράμμα ὑπὸ τοῦ πρὸς τοῦτο τεταγμένου αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου Κανδιδιανοῦ. Ἐπειδὴ ὁμως οὗτος μὲν δὲν παρέστη, τοὺς δὲ περὶ τὸν Κύριλλον ἐνδιέφερον ἢ ἀνάγνωσις τοῦ διατάγματος κυρίως διὰ τὴν δικαιολογίαν τῆς σπουδῆς αὐτῶν περὶ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ὠρισμένην ἐν τῷ διατάγματι κατὰ τὴν 7 Ἰουνίου, ὁ μὲν Ἰουβενάλιος ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας ν' ἀναγνωσθῇ τὸ διάταγμα τῆς συγκλήσεως²· τούτου δὲ γενομένου διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐγκυκλίου προσκλήσεως τῶν ἐπισκόπων εἰς τὴν Σύνοδον, ὁ Καισαρείας ἠρώτησε πόσαι ἡμέραι παρήλθον ἀπὸ τῆς προθεσμίας· ἐπὶ τῇ δηλώσει δὲ τοῦ Μέμνονος ὅτι παρήλθον ἡ ἡμέραι 16, ὁ Κύριλλος ἀμέσως εἶπεν ὅτι «ἀρκοῦντως ἡ σύνοδος διεκατέστη ἐνδεχομένη τὴν ἄφιξιν τῶν ἡξίειν προσδοκηθέντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων». Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Κανδιδιανὸς μαθὼν ὅτι συνήλθεν ἡ Σύνοδος ἔσπευσε μετὰ ἑπτὰ ἐπισκόπων, ἐκ τῶν διαμαρτυρηθέντων³, καὶ παρεκάλεσε πάλιν ν' ἀναμείνωσι τὴν ἄφιξιν καὶ τῶν ἐκ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς προσδοκωμένων ἐπισκόπων πρὸς τοῦτο δ' ἀνέγνω³ καὶ τὸ ἐπίσημον διάταγμα, τὸ περιέχον τὸ πρῶ-

1. Mansi IV. c. 1128 1129. Ἐπὶ τῆς συντόμου ταύτης ἐκθέσεως τοῦ Πέτρου συνήθως στηρίζονται οἱ πλείστοι κατολικοί, ἵνα διακηρύξωσιν ὅτι ὁ τε Κύριλλος καὶ ὁ Νεστόριος ἐξ ἰδίων ὑπέβαλον τὴν διαφορὰν αὐτῶν εἰς τὸν Κελεστίνον, ὡς ὑπατον διαιτητὴν, ὅπερ ἐξ ὅλης τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύεται ἐντελῶς ἀνακριβῆς καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀντικείμενον.

2. Οἱ τοὶ ἐπέδωκαν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν μὴ προσελθόντων καὶ γραπτὴν διαμαρτυρίαν, ἀρρηφθεῖσαν ὁμως ὑπὸ τῆς Συνόδου χωρὶς κἄν ν' ἀναγνωσθῇ. Schwartz I, 1, 5, p. 119—120.

3. Κυρίως ὁ Κανδιδιανὸς ἠρνεῖτο ν' ἀναγνώσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν διά-

γραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου. Ὁ Κύριλλος ὅμως προσφύεσται στηριχθεὶς εἰς τὴν φράσιν τοῦ διατάγματος «τὰ τῆς πίστεως ἐρευνᾶσθαι καὶ τυποῦσθαι δίχα πάσης ἀναβολῆς», διεκλήρυσεν ὅτι ἡ Σύνοδος εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως καὶ ἐκάλεσε τὸν Κανδιδιανὸν νὰ ἐξεέλθῃ¹. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Νεστόριος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προτετραίας διὰ τεσσάρων ἐπισκόπων κληθέντες νὰ παραστῶσι δὲν προσῆλθον², προτάσει τοῦ ἐπ. Φιλίππων ἡ Σύνοδος, πρὸ πάσης ἄλλης ἐργασίας, διὰ τριῶν ἐπισκόπων ἐκάλεσε πάλιν τὸν Νεστόριον γραπτῶς ὅπως παραστῆ καὶ διότι ἤδη τὸ πρῶτον ἐκλήθη καὶ «διὰ τὸ τοὺς βασιλέας προστάξει πάντα παραλιπόντας ἡμᾶς τὴν περὶ τῆς πίστεως βεβαίωσιν ποιήσασθαι». Ἡ δευτέρα ἀποστολὴ μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς τὸν Νεστόριον, οὗ τὸ κατάλυμα ἐφυλάττετο ὑπὸ στραιωτῶν, ὑπαγορευόντων τὴν εἴσοδον³, ἔλαβε διὰ τρίτου προσώπου ἀπο-

ταγμα καὶ νομιμοποίησιν οὕτω τὴν ἐναρξιν τῆς Συνόδου. Ἄλλ' ὁ Κύριλλος δηλώσας ὅτι δὲν πιστεύει ὅτι τὸ διάταγμα περιέχει τοιοῦτους περιορισμοὺς ἠνάγκασεν οὕτω τὸν Κανδιδιανὸν ν' ἀναγνώσῃ αὐτό. Schwartz αὐτ. p. 119.

1. Περὶ τοῦτου τὰ Πρακτικὰ λέγουσι μόνον ὅτι «καὶ δευτερον θέσπισμα τῶν βασιλέων ὑπανεγνώσθη τῇ συνόδῳ διὰ τοῦ κόμητος Κανδιδιανοῦ», τὴν δὲ μεθ' ὕβρων ἐκδίωξιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ συνεδρίου αὐτὸς ὁ Κανδιδιανὸς ἐξέσθηκε μετὰ τέσσαρας ἡμέρας πρὸς τοὺς συνεδριάζοντας «Ἀνατολικούς». Mansi IV. c. 1261.

2. Οἱ ἀποσταλέντες 4 ἐπίσκοποι ἐδήλωσαν νῦν ὅτι ἐξ ὀνόματος τῆς Συνόδου—ἦτις οὕτως ἀπὸ τῆς 21 Ἰουνίου, ἴσως δὲ καὶ πρότερον, ἐθεωρεῖτο κατηγορησμένη εἰς σῶμα—προσελθόντες τὴν προτετραίαν ὅπως καλέσωσι τοὺς περὶ τὸν Νεστόριον ἤκουσαν παρὰ τε αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων «σκοπῶ, καὶ ἐὰν δεήσῃ με ἔρχομαι» (Mansi IV c. 1132 καὶ Schwartz I, 1,3 p. 4), ἐνῶ αὐτὸς ὁ Νεστόριος βεβαίωτο ὅτι «ὑπέσχετο συνεδρῶν ὁπότεν ὁ Κανδιδιανὸς συγκαλέσει ἡμᾶς βουλευθείη», ὁ δὲ κόμης «παρηγγύασεν ἅπασιν ἀναμείναι πάντων τὴν παρουσίαν» συμφώνως τῇ αυτοκρατορικῇ διαταγῇ. Mansi αὐτ. 1232-6.

3. Κατὰ τὰ Πρακτικὰ, Mansi αὐτ. c. 1133 καὶ ἐπιστ. Συνόδου πρὸς Κελλεστίνον παρὰ Schwartz I, 1,2. p. 4. Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἀσφαλείας τοῦ Νεστορίου καὶ τῶν ὁμοφρόνων του πάντως προέβη ὁ Κανδιδιανὸς διὰ τὴν μεγίστην ἐξαψιν τῶν πνευμάτων παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἐφέσου καὶ τῶν πολυπληθῶν ἐξ Αἰγύπτου μοναχῶν καὶ ναυτῶν, οἵτινες ἠπειλοῦν τὰ ἔσχατα τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Κυρίλλου, τῶν ὁποίων καὶ αἱ οἰκίαι καὶ τὰ καταλύματα εἶχον ἐπισημανθῆ. Mansi αὐτ. c. 1236, Μῆτοι μετὰ 17 μόνον ἔτη (448-9) οἱ αὐτοὶ αἰγύπτιοι μοναχοὶ καὶ ναῦται καὶ παραβολάνοι, ἐν τῇ αὐτῇ Ἐφέσῳ ἐν πλήρει συνόδῳ, ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τῇ ἀνοχῇ τοῦ Διοσκόρου, διαδόχου τοῦ Κυρίλλου, δὲν ἐξυλοκόπησαν μέχρι θανάτου τὸν ἐπ. Κπόλεως Φλαβιανὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν :

κρισιν αὐτοῦ ὅτι «μετὰ τὸ συνελθεῖν πάντας τοὺς ἐπισκόπους συντυγ-
χάνομεν αὐτοῖς». Τότε ἀπεστάλη διὰ τεσσάρων ἐπισκόπων τρίτη γρα-
πτὴ κλήσις λέγουσα: «Τρίτη ταύτη κλήσει τὴν εὐλάβειάν σου συγκα-
λεῖ ἡ ἅγια σύνοδος, τῷ κανόνι ὑποταττομένη καὶ νέμουσά σοι τὴν
ἀνοχὴν καὶ μακροθυμίαν καταξίωσον κἂν νῦν γοῦν ἀπαντήσας ἀπο-
λογήσασθαι περὶ ὧν φασὶ σε εἰρηκέναι ἐπ' ἐκκλησίας αἰρετικῶν
δογμάτων, **ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας**, εἰδὼς ὅτι εἰ μὴ ἀπαντή-
σεις πρὸς τὰ ἀγράφως καὶ ἐγγράφως κατὰ σοῦ λεγόμενα, ἀνάγκην ἔξει
ἡ ἄγνωτάτη σύνοδος **τὰ δοκοῦντα τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων κανό-
σιν ἐπὶ σοὶ ὄρσει**¹. Διὰ τούτων ἡ Σύνοδος ἐκάλει τὸ Νεστορίον ὡς
ὑπόδικον ἐπὶ ρητῇ κατ' αὐτοῦ κατηγορίᾳ ὡς αἰρετικοῦ ἔχαρακτηρίζεν
αὐτὸν ὡς αἰρετικὸν καὶ ἀπῆτει αὐτὸν ἀπολογίαν, ἐπὶ ἀπειλῇ καταδικῆς
αὐτοῦ ἐρήμην. Ὁρίζετο οὕτω στενωτάτος ὁ σκοπὸς τῆς Συνόδου, ἡ
ἐκδικασίς τῆς διδασκαλίας τοῦ Νεστορίου, αὐτὴ δὲ ἡ Σύνοδος ἐκάλει
ἑαυτὴν «Κοινὸν τῆς ἐκκλησίας», οἶονεὶ ἀνώτατον δικαστήριον, θεμα-
τοφύλακα τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας, δικαιούμενον νὰ ἐπιβάλλῃ
τὰς διατάξεις αὐτῆς. Τὰ ἐκκλησιαστικά θέσμιμα ἀπαιτοῦσι μέχρι τριῶν
κλήσεις, ἡ δὲ Σύνοδος κατ' ἀνοχὴν καὶ μακροθυμίαν» ἐφαρμόζει εἰς
αὐτὸν τοῦτο. Οὐδεμία ἐν τούτοις μεία γίνεται τῆς προτέρας διπλῆς
ἐν Ρώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ ἀποφάσεως, ἔστω καὶ μὲ τὴν ἐκ τῶν
ὑστέρων παράτασιν τῆς δεκαήμερου προθεσμίας ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου²,
**ἀλλ' ἐκ νέου ἐξέτασις τῆς ὡς αἰρετικῆς κατηγορουμένης διδα-
σκαλίας** τοῦ Νεστορίου ὑπὸ «τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας», **ὅπερ ἐσή-
μαιεν ὑπαγωγὴν τῆς μονομεροῦς ἐν Ρώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ
ἀποφάσεως εἰς τὸ ἀνώτερον κῦρος τῆς ὅλης ἐκκλησίας, ἐκπρο-
σωπουμένης ὑπὸ τῆς οἰκουμενικῆς Συνόδου.**

39. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ νέα ἀποστολὴ τῆς Συνόδου ἐπανήλθεν ἀπρα-
κτος, κωλυθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κανδιδιανοῦ νὰ ἐπικοινων-
νήσῃ πρὸς τὸν Νεστορίον, ὁ Ἰουβενάλιος νομίζων περιττὴν πᾶσαν
νέαν ἀπόπειραν πρὸς προσαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Σύνοδον, προέτεινεν
ὅπως αὕτη προβῇ εἰς τὰ εἰωθότα ἐν τοιαύταις περιστάσεσι καὶ δὴ ν'
ἀναγνωσθῇ τὸ «Σύμβολον» τῆς πίστεως τῶν πατέρων τῆς Νικαίας καὶ

1, Σημειωτέον ὅτι οὐδὲν ἄλλο κῦρος ἢ ἀπόφασιν πλὴν τῆς ἐκ τῶν κανό-
νων ἐπισείει ἡ Σύνοδος κατὰ τοῦ Νεστορίου, τὰ ἐν Ρώμῃ καὶ Ἀλεξαν-
δρείᾳ ἀποφασισθέντα πάλιν ἐντελῶς ἀγνοοῦνται.

2. Schwartz I, 2, 1, 6 καὶ Migne P. L. t. 50 col. 459—460. καὶ ἑλληνιστὶ
I, 1, 1 p. 75. καὶ I, 2, 10 p. 26 καὶ Migne P. L. 50 σ. 501.

νά «βεβαιωθῶσι» μὲν οἱ σύμφωνοι πρὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, «ἐκβληθῶσι» δὲ οἱ πρὸς αὐτὴν διαφωνοῦντες¹. Τούτου γενομένου, προτάσει τῆς Γραμματείας ἀνεγνώσθη ἢ πρὸς Νεστορίον δευτέρα ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου («Καταφλαροῦσι»), μεθ' ἧς ὁ Κύριλλος ἠρώτησε τὴν Σύνοδον ἂν τὰ ἐν αὐτῇ εἶνε σύμφωνα πρὸς τὸ «Σύμβολον» τῆς Νικαίας. Οἱ ἐπίσκοποι σύεδροι, πάντες κατὰ σειρὰν ἀποκρινόμενοι, εὗρον τὴν ἐπιστολὴν «τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κυρίλλου» κατὰ πάντα συνάδουσαν πρὸς τὰ ἐν Νικαίᾳ συντομώτερον ἐκτεθέντα καὶ ἐπιδοκιμάζουσιν αὐτήν². ἔπειτα ἀνεγνώσθη ἡ ἀπαντητικὴ πρὸς ταύτην ἐπιστολὴ τοῦ Νεστορίου («Τὰς μὲν καθ' ἡμῶν ὕβρεις»), μεθ' ἧς ὁ Κύριλλος ἠρώτησε τοὺς παρόντας «Τί δοκεῖ ταύτῃ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη συνόδῳ περὶ τῆς ἀρτίως ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς; ἄρα φαίνεται καὶ αὕτη σύμφωνα εἶναι τῇ ὀρισθείσῃ πίστει ἐν τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ... ἢ οὐ;»³, εἰς ἧς ἀρχομένου τοῦ Ἰουβενάλιου ἀπεκρίναντο πάντες «Οὐδαμῶς σύμφωνα τυγχάνει... καὶ ἀναθέματίζω τοὺς οὕτω πιστεύοντας· καὶ γὰρ ἄλλότρια ταῦτα πάντα τυγχάνει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως»· ὁ δὲ Μελιτηνῆς Ἀκάκιος καὶ ἐκτενέστερον γνώμην ἀποφαινόμενος πλὴν ἄλλων εἶπε «Σαφέστατα γὰρ καὶ ἡ ἀναγνωσθεῖσα αὐτοῦ ἐδήλωσεν ἐπιστολὴ, ὅτι τὰς περὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐγκειμένας τῇ πίστει τῶν ἁγίων τῆς πατέρων καὶ θεοφόρων ἐπισκόπων φωνὰς ἀφελὼν, μόνη τῇ σαρκὶ τὰ τῆς σωτηριώδους περιήψεν οἰκονομίας, ψιλὸν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ γέννησίν τε καὶ τελευτὴν ὑπομεῖναι εἰπὼν. Καὶ κατεψεύσατο μὲν τῆς Γραφῆς, ὡς καὶ αὐτῆς τὴν γέννησίν τε καὶ τὸ πάθος οὐ τῆς Θεότητος ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπότητος διδασκούσης, κατεσυκοφάντησε δὲ καὶ τῶν τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κυρίλλου γραμμάτων, ὡς παθητὸν λεγόντων τὸν Θεόν, ὅπερ οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος τις τῶν εὐσεβῶς φρονούντων ἢ ἐνενόησεν εἰπεῖν ἢ τετόλμηκε· διὰ πάντων δὲ ἔδειξεν ἑαυτὸν ὀνόματι μόνῳ τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν σάρκα ὁμολογοῦντα, πράγματι δὲ ταύτην πάντῃ ἀρνούμενον»⁴. ἔπεβεβαίωσε δὲ, προτάσει τοῦ Κυρίλλου, αὐτὸς τε ὁ Ἀκάκιος καὶ Θεόδοτος ὁ Ἀγκύρας, ὅτι ἤκουσαν τοῦ Νεστορίου λέγοντος ἐν Ἐφέσῳ τὰ βλάσφημα ταῦτα. Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς

1. Mansi IV c. 1137.

2. Mansi αὐτ. c. 1140—1166. Οἱ ἐπιδοκιμάσαντες δι' ἐκπεφρασμένης γνώμης τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίλλου ἦσαν 125.

3. Mansi αὐτ. c. 1169.

4. Mansi t. IV e, 1172.

ἐπιστολῆς τοῦ Νεστορίου καὶ τὰς δηλώσεις τοῦ Ἀκακίου ἐπηκολούθησεν ἀποδοκιμασία τῆς διδασκαλίας τοῦ Νεστορίου καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ αἵρετικοῦ διὰ τῆς ὁμοθύμου ἀναφωνήσεως «ὁ μὴ ἀναθεματίζων Νεστόριον ἀνάμεμα ἔστω· ἡ ὀρθὴ πίστις ἀναθεματίζει αὐτόν· ἡ ἀγία σύνοδος ἀναθεματίζει αὐτόν· ὁ κοινωνῶν Νεστορίῳ ἀνάθεμα ἔστω· ἀναθεματίζομεν τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν διδαχὴν Νεστορίου· πάντες ἀναθεματίζομεν τὸν αἵρετικὸν Νεστόριον· πᾶσα ἡ οἰκουμένη ἀναθεματίζει τὴν ἀσεβῆ πίστιν Νεστορίου». Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ ὅτι πᾶσα ἡ οἰκουμένη καταδικάζει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου, ὁ Κύριλλος διὰ τοῦ Ἰουβενάλιου προέτεινε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν Κελεστίνου ἐπ. Ρώμης καὶ τῆς ἑωμαϊκῆς συνόδου πρὸς τὸν Νεστόριον καὶ τῆς αἰγυπτιακῆς συνόδου πρὸς αὐτόν¹ ὡς καὶ τῆς τοῦ ἐπ. Καρχηδόνοϋ Καπρεόλου πρὸς τὴν Σύνοδον. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐπιστολῶν τούτων, ἐν αἷς καὶ τῆς ἐκ Ρώμης, οὐδεμίαν προουκάλεσεν «οὔτε παρατήρησιν οὔτε ψηφοφορίαν οὔτε ἐνθουσιασμοῦ ἐκδήλωσιν»², πρᾶγμα ἄξιον ἰδίας προσοχῆς· οὐδεὶς ἀκόμη λόγος ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρως νὰ ξεραθῇ ἡ ὁμοφωνία αὐτῆς τῆς Δύσεως, ὡς τοῦτο κατέστη ἀναγκαῖον μετὰ εἰκοσαήμερον ἐκ τῶν παρεμπροσθέντων δυσμενῶν διὰ τὴν Σύνοδον γεγονότων. Ἡ Σύνοδος τότε, προτάσει τοῦ ἐπ. Φιλίππων, προέβη εἰς ἔρευναν τοῦ περὶ σχέσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ζητήματος, διὰ τῆς προσαγωγῆς χωρίων τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς πρὸς αὐτὰ ἀντιπαραβολῆς τῶν διδαγμάτων τοῦ Νεστορίου³. Μετὰ τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς συζητήσεως ἢ ἀντιρρήσεως

1. Πάντως μετὰ καὶ τῶν «ἀναθεματιστῶν», οἵτινες καὶ μνημονεύονται ῥητῶς περὶ τὸ τέλος τῆς συνοδικῆς τῶν αἰγυπτίων ἐπιστολῆς, ὡς τοῦτο καὶ ρητῶς φέρεται ἐν τῷ Cod. Veronensis τῶν λατινικῶν Πρακτικῶν (Schwartz I, 2. p. 45-51)· ἀβασίμως δὲ νομίζει ὁ Batiffol ὅτι ὁ Κύριλλος μᾶλλον παρέλιπε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν «κεφαλαίων» (Le Siège apost. p. 373 § 2) ὡς καὶ ὁ Duchesne, III p. 368 § 2, ἄνευ δικαιολογίας τινός· ὁ δὲ A. de Alès ἀπλῶς γράφει ὅτι «ἀνεγνώσθη ἡ δευτέρα δογματικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, ἡ περιέχουσα τοὺς ἀναθεματισμοὺς» (Le dogme d'Éphèse. p. 145-146).

2. Ὡς λέγει ὁ Batiffol αὐτόθι p. 373.

3. Ἡ ἀντιβολὴ αὕτη δὲν φαίνεται πρᾶγματι γενομένη κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνεδρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον βραδύτερον καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων γενομένη ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22 ἰουλίου εἰσήχθη ἐκεῖθεν καὶ εἰς ταύτης τὰ Πρακτικά, συμπληρωθείσης κατὰ ταῦτα καὶ τῆς ἀποφάσεως («ἐκ τε τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ». (Βλ. τὰ τῆς συνεδρίας τῆς 22 ἰουλίου).

ἐπὶ τῇ βάσει μόνης τῆς ἀνωτέρω ἀντιβολῆς, ἐξέδωκεν ἡ Σύνοδος, βαθείας νυκτός, τὴν καταδικαστικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «Πρὸς τοῖς ἄλλοις¹, μῆτε ὑπακοῦσαι βουλευθέντος τοῦ τιμιωτάτου Νεστορίου τῇ παρ' ἡμῶν κλήσει μῆτε μὴν τοὺς παρ' ἡμῶν ἀποσταλέντας ἀγιωτάτους καὶ θεοσεβεστάτους ἐπισκόπους δεξαμένου, ἀναγκαίως ἐχωρήσαμεν ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν δυσσεβηθέντων αὐτῶ. Καὶ φωράσαντες αὐτόν, ἕκ τε τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἕκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ καὶ ἕκ τῶν ἀρτίως παρ' αὐτοῦ ῥηθέντων κατὰ τὴν δε τὴν μητρόπολιν καὶ προσμαρτυρηθέντων, δυσσεβῶς φρονοῦντα καὶ κηρύττοντα, ἀναγκαίως κατεπειχθέντες ἀπὸ τε τῶν κανόνων καὶ ἕκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κελεστίνου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας, δακρύσαντες πολλάκις ἐπὶ τὴν σκυθρωπὴν κατ' αὐτοῦ ἐχωρήσαμεν ἀπόφασιν. **Ὁ βλασφημηθεὶς τοίνυν παρ' αὐτοῦ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὤρισε διὰ τῆς παρούσης ἀγιωτάτης συνόδου ἀλλότριον εἶναι τὸν αὐτὸν Νεστόριον τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ παντὸς συλλόγου ἱερατικοῦ**». Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὑπέγραψαν πάντες οἱ παρόντες² καὶ οὕτως ἔληξεν ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ, ἔστω αὕτη καὶ ἡ μακροτάτη ἡμέρα τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, τὸ κυριώτατον ἔργον τῆς Συνόδου, ἡ ἐξέτασις καὶ ἐκτίμησις τῆς δογματικῆς πλάνης τοῦ Νεστορίου, **ἀνευ ὅμως διατυπώσεως τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας εἰς ἴδιον ὄρον**. Ὁ χρόνος βεβαίως ἦτο βραχὺς καὶ ὁ τρόπος τῆς διαδικασίας συντομώτατος, συντελεσάσης εἰς τοῦτο καὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ κατηγορουμένου αἰρετικοῦ. Ἄλλ' ὁ Κύριλλος εἶχεν οὕτω τὰ πάντα ἕκ μακροῦ παρασκευάσας, ὥστε οἱ συνέδριοι κληθέντες νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ δύο ἀντιθέτων ἐρμηνευτῶν τῆς περὶ ἐνανθρωπήσεως διδασκαλίας τοῦ ἐπισή-

1. Εἶναι παράδοξος καὶ ἀνεξήγητος ἡ τοιαύτη ἀρχὴ τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως, εἰς ἐπὶ πλέον λόγος τῆς μεταγενεστέρως διασκευῆς τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου.

2. Mansi t. IV. c. 1212-1226 καὶ Schwartz I, 1, 2 p. 54. Οἱ ἀμέσως ὑπογράψαντες ἦσαν 197. Τὸ ἐλευθερον καὶ ἀνεπηρέαστον τῆς ὑπὸ πάντων τούτων ὑπογραφῆς τῆς καθαιρέσεως τοῦ Νεστορίου ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὸν Ἀντιοχείας Ἀνατολικοί, γράψαντες πρὸς τὸν αυτοκράτορα καὶ καταγγέλαντες τὸν Κύριλλον καὶ Μέμιονα ὡς «τοὺς μὲν τῶν ἐπισκόπων ἀπατήσαντες τοὺς δὲ φοβήσαντες, ἑτέρους δὲ ἐπὶ αἰρέσεσιν ἐγκαλουμένους ἀκρίτους εἰς κοινωνίαν δέξαμενοι καὶ ἄλλοις ἀκοινωνήτοις μισθὸν δεδωκότες τῆς ἀκοινωνησίας τὴν λύσιν, ἑτέρους δὲ ἐλπίσιν ἀρχῆς οὐ προσηκούσης ἀναπερῶσαντες πλῆθος ἑαυτοῖς συνήθροισαν, ὥσπερ οὐκ εἰδότες οὐκ εὐσεβειαν οὐ πλῆθος, ἀλλ' ἀλήθεια δαίμυσιν» Schwartz I, 1, 7 σ. 74.

μου Συμβόλου τῆς Νικαίας καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης, διὰ βοῆς σχεδὸν ὑποστηριζούσης τὸν ὄρον «Θεοτόκος» ἐπὶ τῆς παρθένου Μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἔδωκαν ἄνευ δυσκολίας τὴν νικῶσαν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰ καὶ αὕτη ἀπῆιτε βαθυτέραν θεολογικὴν σκέψιν ἢ ἡ τοῦ Νεστορίου. Τὸ θεολογικὸν κύρος τοῦ Κυρίλλου ἦτο τοσοῦτο μέγα καὶ ἡ ἀγωνιστικὴ αὐτοῦ μέθοδος τοιαύτη, ὥστε ἡ ἀπόφασις τῆς 22 Ἰουνίου 431 ἦτο ἔργον ἐξ ἴσου τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κύρους ὅσον καὶ τῶν δευτερευόντων καὶ ἥμιστα θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων, ὅσοι θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς ᾤδήγησαν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ἐκεῖνο.

40. Ἄλλ' ἡ οὕτω κατὰ τοῦ Νεστορίου ἐξενεχθεῖσα καταδικη ἀπέβη καὶ εἶναι νόμιμος, τοῦ Κυρίλλου δεξιότατα τηρήσαντος πάντα τὰ ἀναγκαῖα προσήματα. Πρὸ παντὸς ἡ Σύνοδος δὲν ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἐν Ρώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ δεδικασμένου, ἀλλ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὴν ὀρθὴν αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν, τὴν ἀκυρώσασαν πᾶσαν προτέραν μονομερῆ ὅπου δῆποτε εἰλημμένην ἀπόφασιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν νομολογίαν καὶ συνήθειαν, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία εἰς μείζονας ἢ οἰκουμενικὰς συνόδους τελεσιδικῶς ἔλυε μεγάλα δογματικὰ ἢ διοικητικῆς φύσεως ζητήματα¹. Ἐν τῇ Συνόδῳ ὁμοῦς ἀνεκοινώθησαν αἱ γνώμαι καὶ ἀποφάσεις τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ὡς τῆς Ρώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς ἐν Καρχηδόνι, ἐκπροσωπούσης τὴν διοίκησιν Ἀφρικῆς, ὡς *ἐπικουρικὸν ἐπιχειρήμα*, ὅτι καὶ αἱ κατὰ τόπους ἐν τῇ Λύσει καὶ τῇ Ἀφρικῇ Ἐκκλησίαι συμφωνοῦσι πρὸς ὅ,τι «τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας», συνηθροισμένον ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν Ἐφέσῳ, ἐδέχθη διότι οὕτως ἐξησφαλίζετο ὁ οἰκουμενικὸς χαρακτήρ τῆς συνόδου—ἀφ' ἧς ἔλειπον οἱ ἀντιπρόσωποι τριῶν μεγάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρώμης, τῆς Κπόλεως καὶ τῆς Ἀντιοχείας—ἐκεῖνο δηλ. τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ Κελεστίνος ἐν τῇ

1. Οὕτως ἡ α'. οἰκ. Σύνοδος ἔλυσε τὸ ζήτημα τῆς ὁμοουσιότητος τοῦ Υἱοῦ μετὰ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοῦ 318 καὶ τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ 324· ἡ β' οἰκουμενικὴ τῷ 381 ἔλυσε τὸ αὐτὸ ζήτημα ὡς πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα μετὰ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοῦ 362 καὶ ἄλλας ἐν Μ. Ἀσίᾳ τοπικὰς. Τῷ 390 ὁ ἁγ. Ἀμβρόσιος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου ἀθεώρησεν ὑπόθεσιν τοῦ ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ Σιρικίου καταδικασθέντος καὶ πρὸς τὸν Ἀμβρόσιον ἐκκαλέσαντος Ἰοβιτιανοῦ (Ambros. epist. 42, 5)· ὁ πάπας Ἰννοκέντιος τῷ 404 εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Χρυσοστόμου ὑπεδείκνυε τὴν ἀνάγκην συγκλήσεως «μείζονος συνόδου». Τῷ 418 τοῦ πάπα Ζωσίμου καταδικάσαντος τὸν Πελάγιον, οἱ ἐπίσκοποι τῆς διοικήσεως Ἀκυλίας ἠπειλήσαν ὅτι θὰ ἐκκαλέσωσι τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον μείζονος συνόδου (Batiffol: Le Siècle apostolique p. 176 - 177).

πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολῇ τῆς 15 Μαΐου 431 λέγει «ἐπειδὴ τοῦτο ὕπερ ἂν γινώτε δοκεῖ ὑπὲρ τῆς πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἀμεριμνίας κερῖσθαι»¹. Τὸ αὐτοτελὲς δὲ τῆς συνοδικῆς ἐν Ἐφέσῳ ἀποφάσεως ἀποδεικνύει καὶ ἡ ὅλως ἐκ νέου καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐξέτασις τοῦ ἐπιδιόκου ζητήματος καὶ ἡ ἐξ ὀνόματος τῆς συνόδου, ὡς ἀνωτάτου δικαστηρίου, ἔκδοσις τῆς ἀποφάσεως : «Ὁ βλασφημηθεὶς τοίνυν παρ' αὐτοῦ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὥρισε δὲ τῆς παρουσίας ἀγιωτάτης συνόδου». Ἡ Σύνοδος δὲν προσχωρεῖ εἰς οὐδεμίαν προγενεστέραν ἀπόφασιν, οὐδὲ μνημονεύει κῶν αὐτῆς, ἀλλὰ «καθαίρεισιν αὐτοῦ κανονικὴν ἐποιήσατο», ὡς ἀμέσως πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔγραψε², ἴδιον αὐτῆς ἔργον καὶ δικαίωμα τοῦτο νομίζουσα. Ἄλλ' ἐν τῇ διατυπώσει τῆς ἀποφάσεως ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς ἔκφρασις, ἣν οἱ κατολικοὶ πανταχοῦ παρ' ἑαυτοῖς διεκέρηξαν ὡς ἀπόδειξιν τοῦ «διοικητικοῦ πρωτείου» τοῦ πάπα : «ἀναγκαίως κατεπειχθέντες ἀπὸ τε τῶν κανόνων καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κελεστίνου, τοῦ ἐπ. τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας . . . ἐπὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐχωρήσαμεν ἀπόφασιν». Καὶ ἡ μὲν φράσις αὐτῆ καθ' αὐτὴν εἶναι ὑποπιπτοῦ· διότι οὐδὲν εὐρίσκει στήριγμα ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς συζητήσεως τῆς 22 Ἰουνίου 431³, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐτέθη κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν παπικῶν λεγάτων σύνταξιν τῶν Πρακτικῶν καὶ ἐπιμόνον αὐτῶν ἀξιώσει. Ἡ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολὴ τοῦ Κελεστίνου, ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Συνόδῳ οὐδεμίαν προὐκάλεσεν οὔτε συζήτησιν οὔτε ἐντύπωσιν⁴. Καὶ ἂν ὅμως δεχθῶμεν γνησίαν τὴν εἰρημένην φράσιν καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ὑστέρων παρέγγραπτον, οὐδ' οὕτως εὐνοϊκόν τι διὰ τὸ ῥωμαϊκὸν πρωτεῖον συμπέρασμα ἐξ αὐτῆς νὰ ἐξαγάγωμεν ἐπιτρέπεται· τὴν ἀληθῆ σημασίαν αὐτῆς ἔδωκαν αὐτοὶ οἱ πατέρες τῆς Συνόδου τὴν ἐπαύριον, 23 Ἰουνίου, γράψαντες πρὸς τοὺς βασιλεῖς : «Τοῦτου οὖν ἕνεκεν αὐτὸν μὲν τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς διεφθαρμένης ἐπαύσαμεν διδασκαλίαν, καθαίρεισιν αὐτοῦ κανονικὴν ποιησάμενοι (—ἐποι

1. Schwartz I, 1, 3. p. 57.

2. Mansi IV. c. 1240 καὶ Schwartz αὐτ. p. 54.

3. Οἱ Duchesne III. p. 351 καὶ A d' Alés : Le Dogme d'Éphèse p. 154 οὐδὲ μνησίαν ποιοῦνται τῆς φράσεως ταύτης. Εἶναι προφανὲς ὅτι διετυπώθη μετὰ τὴν συνάντησιν τῆς 11 Ἰουλίου καὶ βραδύτερον ἀνεγράφη καὶ εἰς τὰ Πρακτικά τῆς 22 Ἰουνίου. Βλ. κατωτέρω

4. Batiffol αὐτ. p. 373 «Cette lecture n'est suivie d' aucune observation, d' aucun vote, d' aucune acclamation».

χθέντες ἀπὸ τῶν κανόνων) καὶ ἐπαινέσαντες τὸν θεοφιλέστατον καὶ ἀγιώτατον ἐπίσκοπον τῆς μεγάλης Ρώμης Κελεστίνον, πρὸ τῆς ἡμῶν ψήφου καταγνόντα τῶν αἰρετικῶν δογμάτων Νεστορίου καὶ πρὸ ἡμῶν ἐξενεγκνόντα τὴν κατ' αὐτοῦ ψήφον διὰ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ἀσφάλειαν»¹. Ἡ ἐκπροσωποῦσα τὸ «Κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας» Οἰκουμενικὴ Σύνοδος «ἐπήνεσε» τὸν ἐπ. Ρώμης, διὰ τὴν κατὰ τῆς αἵρέσεως ἐνεργειάν του, ἀλλὰ δὲν «ἠκολούθησεν» οὐδ' «ἐδέχθη» ἀπλῶς τὸ παρ' αὐτοῦ «ἀποφασισθὲν» ἢ «διαταχθέν»². Προδήλως τοῦτο, ἂν ἀληθῶς ἐγράφη πρὸς τὸν βασιλέα³, ἐγράφη ἵνα φανῇ ὅτι ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἀποφασίς ἐξεπροσώπει καὶ τῆς ὁμ. Ἐκκλησίας τὴν γνώμην. «Ἐπαινοῦσι» δὲ ἦτοι ἐπιδοκιμάζουσι, ὡς γνωστόν, οἱ ἔχοντες ἀνώτερον καὶ εὐρύτερον κύρος. Ἄλλ' οὔτε ἡ Σύνοδος οὔτε ὁ Κύριλλος γράψαντες πρὸς τοὺς ἐν Κπόλει ἢ ἀλλαχοῦ ἐμνήσθησαν οἷας δήποτε ἐπιρροῆς τῆς ἐν Ρώμῃ ἀποφάσεως ἐπὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐν Ἐφέσῳ ἀποφασισθέντα. Οὕτω π. χ. ἡ Σύνοδος ἔγραψεν αὐθημερόν πρὸς τοὺς κληρικούς καὶ οἰκονόμους τῆς Ἐκκλησίας Κπόλεως: «Γινωσκέτω ἡ ὑμετέρα θεοσέβεια τὸν δύσφημον Νεστόριον...κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς ἀπειθήσαντα, κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν, . . παρὰ τῆς ἁγίας Συνόδου, κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόνι, καθηροῦσθαι καὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ βαθμοῦ ὑπάρχειν ἀλλότριον»⁴. ἐπίσης πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἀναγγέλλας ὁ Κύριλλος τὸ πεπραγμένα τῆς 22 Ἰουνίου οὐδὲ λέξιν γράφει περὶ τῆς σημασίας τῆς ὁμοεικῆς ἀποφάσεως⁵. Καὶ ὅμως πολλοὶ νεώτεροι ὁμοιοκατολικοὶ ἱστορικοί, τελευταῖον δὲ καὶ αὐτὸς ὁ πάπας Πίος ὁ ια'. τὴν φράσιν ταύτην ἐθεώρησαν σπουδαῖον ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ διοικητικοῦ πρωτείου τοῦ ἐπ. Ρώμης⁶. Τὰ πράγ-

1. Mansi IV c. 1245. Ἐν τούτοις οὐδαμοῦ τῶν Πρακτικῶν τῆς α' ταύτης συνεδρείας ἀπαντᾷ τι ἐπαινετικὸν τῆς ἐνεργείας τοῦ Κελεστίνου, μία τῶν πολλῶν καὶ τοῦτο ἀπόδειξις τῆς ἥμιστα αὐθεντικῆς παραδόσεως τῶν φερομένων Πρακτικῶν.

2. Οὐδεμία οὐδαμοῦ τοιαύτη ἔκφρασις ἀπαντᾷ.

3. Ἡ μνεία τῆς ἐν Ρώμῃ ἀποφάσεως ἀντέβαινέ πως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀκύρωσιν πάσης παλαιότερας ἐνεργείας· ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ παράλειψις τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνόδου, ἣτις ἐν τῇ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῇ «Τοῦ Σατῆρος» τίθεται ἐν ἴσῳ μοίρᾳ πρὸς τὴν τῆς Ρώμης.

4. Mansi IV c. 1238.

5. Mansi IV c. 1241—1245 καὶ Schwartz I, 1, 1 p. 117-118.

6. Batiffol: Le Siège apost. p. 374 γ. Grunel: Le Concile d'Éphèse ἐν Echos d'Orient 1931 Juillet-Septembre p. 305, ἐνθα παράγων τὴν φράσιν

ματα ὅμως, ὡς ἄνωτερον, ἐπὶ τῇ βίῃ τῶν παραδεδομένων κειμένων, ἐξετέθησαν, οὐδόλως ὑποστηρίζουσι τοιαύτην ἐκδοχὴν τῆς εἰρημένης ἐκφράσεως, κἂν ἔτι δεχθῶμεν αὐτὴν γνησίαν.

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜ. Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ἐπιλέγει : «Παρά τὴν ἀπουσίαν τῶν λεγάτων καὶ τὴν ἀγνοίαν τῶν εἰς αὐτοὺς δοθεισῶν ὁδηγιῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν σύνοδον ἐπιστολῆς, ἡ κρίσις τῶν συνηθροισμένων πατέρων ἐφαίνετο ἡχώ, ἀναγκαστικῆς τῆς κρίσεως τοῦ Κελεστίνου». Ὁ δὲ Πίος ἱα' γράφει «Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου οἱ πατέρες τῆς συνόδου δὲν ἐνόμισαν ὅτι ἠδύναντο νὰ κρίνωσιν ἐλευθέρως καὶ ἐν τῷ συνόλω τῆς τῆν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὁμολογοῦσι φανερώς ὅτι προελήφθησαν καὶ «κατηπεύχθησαν. (sont forcés) ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ῥωμαίου ποντίφηκος» !